

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Alphen a.d. Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Slidrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

De enige mogelijkheid

”Gedenk mijner, o HEERE!”, naar het welbehagen tot Uw volk”.

Psalm 106 : 4a.

Israël was het volk van Gods welbehagen. God had Israël verkoren uit alle volken. De reden daarvan lag niet in Israël. Israël was gelijk aan alle volken. Duidelijk kwam dat uit toen de engel des verderfs rondging in de straten van Egypte. Slechts vanwege het bloed van het lam op de deurposten, ging het verderf Israëls eerstgeborenen voorbij. Bovendien Israël was het kleinste, het minste van alle volken. En dan toch welbehagen in dat volk, dát volk verkoren. Dat was eenzijdige liefde; liefde niet gegrond in het voorwerp der liefde. God had Israël lief, omdat Hij het liefhad. Die liefde was gegrond in God Zelf.

Hier staan we altijd weer aan de grenzen van onze woorden. Die liefde kun je niet verklaren, niet begrijpen. 't Is een wondere liefde. Liefde die in verbazing zet.

U weet van de praedestinatie af. Alle mensen door de val in Adam, door de moedwillige ongehoorzaamheid, kan God rechtens voor eeuwig wegwerpen. God had toch gewaarschuwd: ten dage als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven?

Nu heeft God reeds voor de grondlegging der wereld besloten om uit de gevallen mensheid zondaren zalig te maken. De Bijbel noemt dat de uitverkiezing. Al de namen van hen die gezaligd zullen worden, heeft God geschreven in het Boek des Levens. En al die worden ook zalig, geen een meer, geen een minder.

Wat van Israël gezegd kan worden, kan ook gezegd worden van het volk van Gods eeuwige verkiezende liefde. Dat volk gelijk aan de anderen. En 't is de Heilige Geest Die dat leert verstaan. Er is geen onderscheid. Dat volk leert zeggen: Heere, ik moet rechtens voor eeuwig verloren gaan. Dat heb ik verdiend vanwege al mijn zonden die Uwe hoogheid schonden. En dan dat wonder: liefde-armen, liefde-ogen, een liefdehart. Dat wordt tot grenzeloze verbazing. In verwondering roepen ze uit: Heere, waarom was het op mij gemunt, daar zovelen gaan verloren? De vraag kan gesteld worden: is hier genade voor recht? Neen — die genade is door recht. De verkiezing is in Christus Jezus. God is God van het hoogste recht. Maar Jezus Christus heeft aan dat recht voldaan. Toen Hij Zijn bloed, Zijn leven gaf. Daar op Golgotha, aan het kruis, aan het vloekhout. Toen Hij afkondigde de verzoening door voldoening. Daarom kunt u nooit zeker worden van de eeuwige verkiezing buiten Christus om. Daarom zegt Calvijn: ik beveel een ieder die zeker begeert te zijn van zijn verkiezing te gaan tot Christus, want Christus is de spiegel der verkiezing. Nooit word ik er zeker van buiten Christus om. Vanwege die drie Goddelijke deugden: Zijn rechtvaardigheid, Zijn heiligheid en Zijn waarachtigheid.

Wat een rijkdom is het om zeker te zijn van de verkiezing. Ik hoor Paulus zeggen, ja zingen: ik ben verzekerd dat niets mij zal scheiden van de liefde Gods welke is in Christus Jezus. Het heil, de eeuwige zaligheid

ligt voor Paulus vast in het Vaderhart van God. Hij is ingebonden in het bundeltje der levenden. Hij is ingegraveerd in de handen van God. Daar kan hij nooit meer uit. Door geen zonde, geen wereld en geen satan. Dat is om te zingen: wij steken 't hoofd omhoog en zullen d' eerkroon dragen, door U, door U alleen om het eeuwig welbehagen!

Wordt u niet jaloers! Ozeker — ik hoor al uw tegenwerpingen: het zijn er maar weinigen die verkoren zijn; het zijn er maar weinigen van die weinigen die die zekerheid hebben, slechts hoge uitzonderingen. Mogelijk zegt u: ik houd niet van die verzekerde mensen, ik houd het maar liever bij het vrees en beef, bij het misschien.

Toch stelt de Schrift u onder de klem van de eis om uw roeping en verkiezing vast te maken. Verder: u mag niet op een misschien voortgaan. Daar is uw onsterfelijke ziel te kostelijk, en de eeuwigheid te ernstig voor. Och dat u nu eerst eens leert verstaan dat God u rechtens voor eeuwig kan wegwerpen. Denkt u er toch aan dat de verwerping niet z'n grond vindt in welbehagen, maar in onze schuld.

't Valt niet te ontkennen dat de praedestinatie voor sommigen tot valstrik is geworden, tot een valstrik die door satan is gespannen om voor eeuwig te verderven. Men redeneert: als ik geen verkorene, maar een verworpene ben wat baat dan al mijn bidden en al mijn zoeken van de Heere? Ik kan dat eeuwig besluit van God door niets van mij veranderen. Dus ik moet maar afwachten; ben ik een verkorene dan komt alles goed; ben ik een verworpene dan kan ik er niets aan doen.

Och lieve mens, wat is uw redenering toch dwaas. Uw denken is slechts in overeenstemming met uw Gode-vijandige vlees, en komt daaruit op. Wilt u straks God de schuld geven als u verworpen wordt? God zal u dan duidelijk voor ogen stellen dat gij niet gewild hebt! Luister nu toch eens: die eeuwige verkiezing, dat Goddelijke welbehagen, die eenzijdige liefde is niet tot afschrikking, maar tot heerlijke en rijke troost. Om nu de Heere als een waterstroom aan te lopen. Hoort u maar die psalmdichter, die bidder, hij gaat juist pleiten op dat welbehagen. "Gedenk mijner, o HEERE! naar het welbehagen tot Uw volk".

In Psalm 106 vindt u een uitstalling van al Israël's zonden. Israël heeft God op het hoogst misdaan, en dat steeds weer. Israëls geschiedenis is er vol van. Toen heeft de HEERE Zijn volk weggeworpen uit het land, verstrooid onder de heidenen.

De psalmdichter is een met dat volk. De schuld van dat volk is zijn schuld, en de wegwerping is zijn wegwerping. Maar in die situatie is nu juist het welbehagen van God zijn troost, en de pleitgrond in zijn bidden tot de Heere. In hemzelf, in Israël is niets op grond waarvan de Heere zou wederkeren met ontferming en genade zou bewijzen. Maar omdat er welbehagen is, eenzijdige liefde daarom buigt hij zijn knieën en bidt hij of de HEERE wil gedenken, gedenken naar Zijn welbehagen. Dat welbehagen is voor deze bidder de enige mogelijkheid op grond waarvan de HEERE Zijn volk, hem Zijn volle gunst kan betonen.

Kijk — van nature zijn we zo blind voor onze

zonde. We gaan daarover heen, en dan grijpen we dat heerlijke van Gods welbehagen aan om onbekeerd voort te gaan. Maar als de schellen van de ogen vallen dan verliezen we alle grond onder de voeten. Zo'n zondaar, zo'n goddeloos mens, zo'n vijand van God en van Jezus Christus en van genade alleen.

Heere, 't kan niet anders: u moet mij voor eeuwig wegwerpen; 'k moet belijden: Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig. Maar wat een troost, wat een pleitgrond wordt dan het welbehagen van God! Neen — dan ga ik niet meer afwachten, maar op grond van dat welbehagen, ga ik verwachten. Waarom is Jakob, de bedrieger, zalig geworden? Waarom Manasse, de verwerper van het Woord? Waarom David de overspeler en moordenaar? Waarom Simon Petrus de verloochenaar? Waarom Paulus de vervolger? Omdat er eeuwig welbehagen is! Wat een ruimte om zalig te worden? Bid u nu mee: HEERE! gedenk mijner naar het welbehagen tot Uw volk? Dat welbehagen is de enige mogelijkheid voor Adamskinderen om eeuwig zalig te worden!

Ds. v.Z.

Van de administratie

Dit is het laatste nummer dat verschijnt vóór de ontmoetingsdag op D.V. zaterdag 29 augustus te Kampen. We hopen daar weer vele jongeren en ouderen te ontmoeten. Heeft u vragen over ons blad of wilt u nieuwe abonnees opgeven (daar zien we natuurlijk altijd naar uit), neemt u dan contact met ons op en voor de afwerking hopen we zorg te dragen. Bovenal mocht de Heere ons die dag Zijn gunst doen ervaren.

Tenslotte hartelijk welkom aan 3 nieuwe abonnees. Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Ontmoetingsdag te Kampen

De datum van de ontmoetingsdag is bekend. We hopen D.V. zaterdag 29 augustus a.s. weer samen te komen als vrienden en vriendinnen van Bewaar het Pand. De plaats van samenkomst is opnieuw het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Kampen in de 2e Ebbingestraat. We mogen ook gebruik maken van de bijgebouwen. We zijn de kerkeraad van de Gereformeerde Gemeente voor zijn medewerking zeer dankbaar. Elk jaar weer blijkt dat het kerkgebouw met de accommodatie voor ons doel uitstekend geschikt is. En de regelmatige bezoekers van de ontmoetingsdagen gaan zich hoe langer hoe meer hier thuis gevoelen. Kampen wordt voor ons een begrip, niet om te kampen, te vechten — ds. Van der Ent heeft daar al eens over gesproken — maar om in eensgezindheid samen te zijn onder het Woord des Heeren. Het gaat om de oude gereformeerde beginselen. Door ons blad en door onze ontmoetingsdagen willen we de handhaving daarvan bevorderen. Dat is ook in onze tijd wel nodig, want ze staan onder grote druk. Het programma luidt als volgt:

morgensamenkomst, aanvang 10.30 uur:
opening: ds. G. Blom van Meerkerk
spreker: ds. A. van Heteren van Werendam
slotwoord: ds. J.H. van Dijk van Doornspijk

Pauze

middagsamenkomst, aanvang 2 uur:
opening: ds. R. Kok van Damwoude

spreker: ds. P. van Zonneveld van Driebergen
slotwoord: ds. M. Vlietstra van Zeist.

De ontmoetingsdag zal om ongeveer 4 uur eindigen, zodat ieder weer bijtijds naar huis kan terugkeren. Kleine kinderen kunnen tijdens de bijeenkomsten in de bijgebouwen worden opgevangen. Aan koffie en frisdrank zal het niet ontbreken. Er is gelegenheid in overvloed om elkaar te ontmoeten. Onze boekhandelaar hoopt weer aanwezig te zijn met een ruime sortering van boeken, ook van schrijvers uit eigen kring.

Het is bemoedigend dat ook steeds vele jeugdigen hun belangstelling tonen. Alle ouderen en jongeren zijn weer van harte welkom.

B.

Ook van schrijvers uit eigen kring

In bovenstaand artikel, een herinnering aan de komende ontmoetingsdag te Kampen en een opwekking om deze bij te wonen, wordt er op gewezen dat er weer een boekhandelaar aanwezig hoopt te zijn met een ruime sortering van boeken, ook van schrijvers uit eigen kring.

De laatste woorden hebben we cursief laten drukken. We willen namelijk een paar werken uit eigen kring onder de bijzondere aandacht van de bezoekers brengen. Deze werken zijn het ten volle waard.

We noemen allereerst het boek van ds. H.C. van der Ent, getiteld: *Overdenkingen rondom een weggelopen slaaf*. Het bevat de artikelen die indertijd in Bewaar het Pand hebben gestaan en die de brief van Filemon op een voortreffelijke wijze behandelen. Het is een bijzonder mooi boek dat al lang uitverkocht had moeten zijn vanwege de rijke inhoud. Het leent zich uitstekend als geschenk van ouders aan hun opgroeiende kinderen. Het telt 244 blz. en kost gebonden f 38,60. Zorgt ervoor dat de boekhandelaar niet één exemplaar overhoudt!

In de tweede plaats wijzen we op een boekje van ds. M.C. Tanis. Dit is een paperback-uitgave, waarin de artikelen zijn opgenomen die enige tijd geleden in ons blad waren te lezen onder de titel: Merktekenen der christenen. De artikelen zijn nu uitgegeven onder de titel: *De identiteit der Christenen*. Het is een boekje van bijna 100 blz., dat f 14,50 kost. We gaan dit boekje hier uiteraard niet bespreken. We willen volstaan met een hartelijke aanbeveling. Zo'n boekje is waard gelezen en herlezen te worden. Het is een boekje voor oud en jong. De prijs is van dien aard dat zij ieder uitlokt om een exemplaar voor zichzelf te kopen en ook nog een paar boekjes mee te nemen om ze bij gelegenheid aan anderen ten geschenke te geven. De boekhandelaar moet ook zijn voorraad van deze boekjes kwijt!

Overigens behoeft men niet te volstaan met het kopen van bovengenoemde werken. Er is gelukkig nog meer goede lectuur en die moet in onze huizen een plaats vinden om door jong en oud gelezen te worden, ten zegen van het hele gezin.

B.

Voor u gelezen

7.

(In 't jaarboekje onzer kerken van 1896)

"Een niet alledaagsche verklaring".

"Eens aan het ziekbed van een nog jeugdig lid onzer gemeente gezeten, hoorden we uit de mond dezer kranke iets, dat ons zeer trof.

Toen de kranke ons mededeelde, veel bezoek te ontvangen, en over die bezoekers hare opmerkingen maakte, zeide zij: "Och, domine! wat is het toch ongelukkig, dat mensen, die voorgeven christenen te zijn, zich ergeren, omdat zij, met mij sprekende, mij ongelovig vinden. Want als ik op vele vragen, mij gedaan, antwoord: "Ik geloof God op Zijn Woord", — dan kan ik aan veler gelaat zien, dat men hiermede niet tevreden is. Van vreemde en van wonderlijke dingen kan ik niet spreken, en als ik mijn bezoekers daarnaar vraag, doen zij er het zwijgen op.

Doch hoe dit ook zij, en waar anderen ook op hopen of voor zichzelf troost aan ontlennen, — dit is mijn hoop en verwachting. Anders

heb ik niet, anders verlang ik niet, dit is mij volkomen genoeg, daar heb ik vrede bij, daar leeft mijn ziel in, daar ga ik, als het Gods weg also mocht zijn met mij, de eeuwigheid op in; ik geloof de Heere op Zijn Woord." Hoe eenvoudig, dacht ik, hoe gezond, zonder omwegen, zonder enige gekunsteldheid, zijn geloof te mogen belijden, en uit dat geloof levendig werkzaam te mogen zijn met de beloften Gods, die in Christus Jezus ja en amen zijn, Gode tot heerlijkheid en ons tot zaligheid. Welk een uitnemende, nooit naar waarde te schatten genade, zoals een verlorene in zichzelf eenig en alleen op de Heere Jezus te zien, Die, als Borg Zijns volks, een eeuwige verlossing voor al de Zijnen heeft aangebracht.

Er is geen gruwelijker zonde dan ongeloof; want dit zoekt en bedoelt nooit anders dan God tot een leugenaar te maken.

Het ongeloof geeft de hand aan Satan, weigert Christus te gehoorzamen, werpt een smet op Gods heilig Woord, veracht feitelijk de inhoud van het Evangelie en doet also de mensch in zichzelf de troost wanen, die de Heere uit genade in de weg des geloofs geven wil.

De Heere te geloven op Zijn Woord, dat is het ééne, alomvattende geheim, waardoor het benauwde hart tot vrede, de gejaagde ziel tot rust komt. Wie dit door de genade des Heiligen Geestes mag leren, de Heere op Zijn Woord te geloven, die zegt nooit: "Heere! als mijn zonden maar niet te veel of te groot zijn voor U om te vergeven; en als mijn beginsel maar waar en oprecht voor U bevonden wordt." Het geloof bestaat niet in woorden, maar in kracht. Door de kracht van het oprechte geloof wordt de wereld overwonnen.

Een mens, die we kennen, zullen we op zijn woord geloven, en de Heere, Die niet liegen kan, wordt niet vertrouwd.

Dat is de macht der zonde, welke zelfs in vele van Gods kinderen zich nog op ontzettende wijze openbaart.

Meer dan men gewoonlijk weet of vermoedt, is het ongeloof de oorzaak van veler kommer en ongerustheid.

't Is een harde, maar desniettemin een stellige waarheid, dat de mensch uit kracht zijner zondige natuur meer crediet heeft voor zichzelf dan voor de Heere.

Al het geroep over de zonde en ellende van Adams geslacht brengt, op zichzelf genomen, u geen haarbreed nader tot de rust en vrede des gemoeds, welke alleen de vrucht zijn van een oprecht geloof.

't Is een der treurigste tekenen dezes tijds, dat zij, die de waarheid belijden, zoveel over hun ellende, zo weinig over hun verlossing kunnen spreken. Toch zal niet de ellende, maar juist de bewustheid onzer verlossing in en door Christus kunnen leiden tot de verheerlijking van Hem, Die, als de eeuwige en Driëenige God, aller aanbidding waardig is. Wat die ernstige kranke ons op haar ziekbed verhaalde, herinnerde ons een geschiedenis, omtrent vijftig jaar geleden.

Op een Zondagavond zat te S. een vrouw in de kerk, die jaren lang, gelijk men dat noemt, in een bekommerde toestand voor haar eigen ziel had geleefd.

Menigmaal was zij opgegaan tot de plaats des gebeds met de stille verzuchting in haar ziel, dat de Heere het eens mocht behagen, Zich aan haar ziel te openbaren, op zulk een wijze, dat zij met helderheid en zekerheid voor zichzelf mocht geloven, dat zij door genade het eigendom van de Heere Jezus was geworden. Met gespannen aandacht zit dezelfde vrouw weder te horen naar het Woord des levens, dat ook aan haar werd verkondigd. Daar gaat op eens, onder de bijzondere leiding en werking des Heiligen Geestes, haar het licht op in de duisternis. De vrouw is enkel verwondering en verbazing. Wat zij ziet, hoort en gevoelt, is niet om uit te spreken. Zij ving als het ware de woorden op van de lippen des dienaars, die het Woord predikte.

Als aan hare plaats genageld, was het haar niet mogelijk, bij het eindigen der godsdienst oefening van haar plaats op te rijden. Toen alle anderen het kerkgebouw hadden verlaten, zat de vrouw, die intusschen veler aandacht had getrokken, nog op hare plaats. Men ging nu naar haar toe en meende eerst

met een meer gewone ongesteldheid te doen te hebben. Maar neen, het was wat anders.

De vrouw kon echter een tijd lang niet spreken, en wat men ook vroegde, men kreeg geen antwoord. Eindelijk, als iemand, die uit de slaap ontwaakt, kwam de vrouw tot zichzelf en begon nu te verhalen, welke een wonder van genade de Heere aan haar had gedaan. Na zoveel zoekens en zuchtens, na zoveel strijd en gebed, was het onder de prediking haar duidelijk geworden, dat de Heere, Dien zij zoveel had gezocht, zo dicht bij haar was.

Zij had deze avond geleerd, den Heere te geloven op Zijn Woord, en nu waren al hare bezwaren opgeruimd.

't Werd een avond van vreugde en blijdschap voor het volk van God, deze weleer zo bekommerde en bedrukte ziel te horen roemen door het geloof in hare Zaligmaker.

Zij was zich nu kwijt geworden aan Hem, Die met Zijn dierbaar bloed ook haar had gekocht. Haar ongeloof werd haar zonde. Gods Woord was nu haar licht en hare lamp. Niet langer zou zij vragen, hoe het dezen en hoe het die was gegaan, maar enig en alleen wenschte zij te horen naar hetgeen de Heere in Zijn Woord getuigt.

Zelf zo genadig geholpen en gered, wekte zij anderen op, om toch de Heere te geloven op Zijn Woord.

Zij kon zeggen: "Ik heb geloofd, daarom sprak ik."

(Was ondertekend: WISSE.)

Verlicht. Maar daarna!

Wie bevreesd is voor de zonde tegen de Heilige Geest, kan getroffen worden door wat in Hebreë 6 staat. Daar staat in de verzen 4-6 het volgende: "Het is onmogelijk, dat degenen, die eens verlicht zijn geweest en de hemelse gaven gesmaakt hebben en des Heiligen Geestes deelachtig geworden zijn en gesmaakt hebben het goede Woord Gods en de krachten der toekomstige eeuw en afvallig worden, die zeg ik, wederom te vernieuwen tot bekering, omdat zij zichzelf den Zone Gods wederom kruisigen en openlijk te schande maken".

De apostel wijst inderdaad op een ernstige, niet te onderschatten zaak. Maar een werkelijkheid, die we goed in ons moeten opnemen. Immers wat de apostel schrijft, wordt misverstaan. Of men gaat niet verder dan vers 5. Wat kan verkeerd bijbellezen, of gedeeltelijk lezen niet doen. Het heeft al wat schade berokkend. Vandaar dat we eens na willen gaan wat de apostel schrijft en over wie hij het heeft. Hij heeft het over personen, die bevoorrecht waren. Zij waren verlicht. Er staat in de tekst "eens verlicht". Wie onder het evangelie leeft, leeft onder het licht. En dat licht is Jezus Christus. In Johannes 1 lezen we: "En dit was het waarachtige licht, Hetwelk verlicht een iegelijk mens, komende in de wereld". En dat Licht kan kracht uitoefenen op de mens en daardoor ontvangt hij enige kennis. Kennis van het zondaar-zijn. Kennis van zonde en schuld. Kennis van Jezus zondaars liefde. En die kennis van Jezus Christus geeft veel vreugde. Men spreekt ervan. Men leest ervan met genot. Met vergenoeging. Men is verlicht. Men staat in het licht. Het is dag geworden. Men heeft kennis. Men is daar ook vast van overtuigd. Maar toch....!

Men is gelijk aan de dwaze bouwer. Deze was spoedig met zijn werk klaar. Het huis was in zeer korte tijd opgetrokken. En wat bleek; de fundering deugde niet. Het huis was op een zandgrond gebouwd. De Heere Jezus wijst ook op het zaad, dat snel ontkiemde, opkwam en daarna verdorde. Het had geen diepte van aarde. Zo kan er droefheid zijn, die niet een zaak van het hart is. Blijdschap, die niet wortelt in en opkomt uit het hart. Kennis, die opgeblazen maakt. De mens groot maakt en groot doet zijn, maar de bijbelse vernedering, verootmoediging ontbreekt.

Aan Augustinus werd gevraagd: wat is het eerste kenmerk van de christelijke religie? Zijn antwoord was: ootmoed. En het tweede kenmerk? Weer werd hetzelfde antwoord gegeven. En het derde kenmerk? Ook nu sprak Augustinus van ootmoed.

Wie nu 'eens' verlicht was, mist die ootmoed. De apostel spreekt verder van het smaken

van de hemelse gaven. Onder de hemelse gaven hebben we te verstaan de gaven van Christus. De gave van vergeving der zonden. Verzoening met God en het herstel in Zijn gunst. Nu heeft men die hemelse gaven gesmaakt. Geproefd; zo staat er. Even van iets proeven, maar er niet van eten, is ons niet vreemd. We proeven allemal weleens iets, en daarbij kan het blijven. Er kan zelfs na proeven, een afkeer komen van. Men begeert het niet. Men vraagt er niet meer naar. Bij een kind wordt dit al gezien. Hoe afkerig kan die al niet zijn van iets. Nu wie die hemelse gaven gesmaakt, geproefd heeft, komt niet altijd tot eten. En wie komt er niet tot eten? Die onder de waarheid leeft; maar het hart is door de waarheid niet geraakt. Men hoort de waarheid. Men proeft de waarheid. Men smaakt de waarheid. Maar tot een eten, tot een in zich opnemen van de waarheid kwam het niet. Het 'woord' bleef in de mond en kwam niet verder. Hoe anders bij de profeet Jeremia: "Als Uwe woorden gevonden zijn, zo heb ik ze opgegeten en Uw Woord is mij geweest tot vreugde en tot blijdschap mijns harten". En we zingen: "al hetgeen Uw Woord aan mij had toegezegd, gaf aan mijn hart: vertroosting, geest en leven". Verder heeft de apostel het over het deelachtig worden van de Heilige Geest en dan moet gedacht worden aan de gaven van de Heilige Geest. Want er staat: "en des Heiligen Geestes deelachtig geworden zijn". Leest daar niet overheen, 'of leest het niet anders'. De apostel schrijft: "des Heiligen Geestes en niet de Heilige Geest deelachtig". Het laatste wijst op en spreekt van de Persoon van de Heilige Geest en het eerste richt ons op 'iets' van de Heilige Geest. Onbelangrijk? Beslist niet. Maar er is verschil. En geeft daar acht op. We weten dat er gaven van de Geest zijn. In de brief van Corinthe lezen we van de gave der gezondmaking. De gave der profetie. De gave der talen en der uitlegging van talen. Van die gaven kan men bezitten en nochtans een vreemdeling zijn van de genade des Geestes. I Corinthe 13 wijst er op, wat er kan zijn en dat toch het wezenlijke, het eeuwige wordt gemist. Door de algemene werkingen van de Heilige Geest kan een tijdgelovige meer doen en zelfs verder gaan dan een kind des Heeren. Men kan ook opgaan in gaven en leven bij gaven zonder persoonlijke genade. Wie genade kent, geeft er blij van voor de Heere en de mensen van genade alleen te moeten en kunnen leven. En de ontvangen gaven worden gezien als een gunst. Vandaar dat ook menselijke gunst, bewieroking en reclame gemeden worden. Men wil de weg van Christus gaan. In stilte. De apostel gaat nog verder. Hij heeft het over "het smaken van het goede Woord Gods".

Het Woord Gods is goed, omdat God goed is. Het Woord des Heeren is af, rijk, heerlijk, betrouwbaar. Het goede Woord Gods kan gesmaakt, geproefd worden. Hier nu lezen we hetzelfde woord, als in vers 4. Het kwam niet verder dan proeven. Van het goede Woord des Heeren nam men een proef. Men genoot er zelfs van, maar er werd geen winst mee gedaan. Het dreef niet uit naar de Heere. Er werd geen gelovig gebruik van gemaakt. Het bleef bij een gaarne horen, aanhoren gelijk als bij een Herodes. Hij hoorde Johannes gaarne. Het kwam niet tot de beleving, de ervaring van het goede Woord. De bijbelse kennis van het Woord en de geestelijke groei bleven ontbreken. Men bleef wie men was. Men bleef staan waar men stond. Al leek het voor de naaste anders. Men had daar ook geen last van. Men wilde ook niet verder komen. Men was niet bevreesd. Men was tevreden. Tenslotte lezen we over het smaken van de krachten der toekomstige eeuw. Hier moet gedacht worden aan krachten, die in het Godsrijk zijn. Krachten, die nu ten dele werken, maar straks volkomen tot in eeuwigheid. Nu kan de Heere de prediking van Zijn Woord vergezeld laten gaan door tekenen, wonderen, menigerlei krachten en bedelingen des Heiligen Geestes. Zie Hebreë 2 : 4.

Tot die krachten behoort o.m. de gave van gezondmaking. We moeten echter verder gaan en zien. De toekomstige eeuw spreekt van Gods machtige, heerlijke, heilvolle daden. Wat geen oog heeft gezien, wat geen oor

heeft gehoord, wat in het hart van een mens niet is opgeklimmen, heeft de Heere bereid voor hen, die Hem liefhebben.

Nu kan men genieten van hetgeen is en van wat komt. Men kan ook zelf tot daden komen. Machtige daden. Aangrijpende daden. Verbazingwekkende daden. Maar wat zegt Jezus? "Velen zullen te dien dage tot Mij zeggen: 'Heere, Heere! hebben wij niet in Uwen Naam geprofeteerd en in Uwen Naam duivelen uitgeworpen en in Uwen Naam vele krachten gedaan?' 'Men zal zeggen'. Leest daar niet overheen. Men zal zeggen, wat men gedaan heeft. Men heeft het echter alleen over het doen en meer niet. Men ging op in daden. Hun godsdienst was een 'doen'. Alleen en wie alleen leeft bij doen, en in doen opgaat, verwacht beloning, eer. Eerbetoon. Beloning van de Heere. En alles wat men ontving van de Heere, gebruikte men ten eigen bate. Tot verhoging van zichzelf. Het ging niet om de Heere, Zijn eer en het heil van de medemens. Vandaar dat het scherpe woord van de Heere: "Ik heb u nooit gekend. Gaat weg van Mij, gij, die de ongerechtigheid werkt".

Nu laat de apostel op het 'eens' verlicht zijn, het smaken van de hemelse gaven en het deelachtig zijn van Geestesgaven, het smaken van het goede Woord van God en de krachten der toekomstige eeuw volgen afvalligheid. Men wordt afvallig. Men valt niet in de zonde, hoe erg, hoe vreselijk dit ook is. Het vallen in de zonde doet veel en laat veel zien, zelfs na jaren. Wie valt in de zonde, kan komen uit de zonde. Met het zondeleven kan gebroken worden. Het afgedwaalde schaap kan de herder weer zien en bij de kudde terugkomen. Het afgedwaalde schaap gaat op een bepaald moment roepen en blijft roepen, tot de herder komt. Het 'ai, zoek Uw knecht' is de roep van het leven! Het "keer weder, Heere! tot hoe lange? en het berouwe U over Uw knechten.

Verzadig ons in de morgenstond met Uwe goedertierenheid, zo zullen wij juichen en verblijd zijn in al onze dagen" is het hartelijk verlangen, het leven Gods. En die roep wordt beantwoord. Zij wordt rijk verhoord.

Waar afval is breekt men met alles. En dat bewust. Met opzet. Uit vijandschap. Men wil niet anders. Er komt geen bezinning. Geen inkeer. Men gaat door. Door op de gekozen, ingeslagen weg. Wat het leven gaat beheersen is blijvend. Hoe erg. Hoe vreselijk! Maar de Heere bewaart.

Hij bewaart voor en Hij bewaart bij. Hebt u Zijn bewaring nodig? Zoekt u Zijn bewaring? Vraagt u mee?:

*"Wil mij Uw bijstand niet onttrekken;
Uw zorg bewaak' mij van omhoog;
Bewaar 'm als d'appel van het oog;
Wil mij met Uwe vleug'len dekken".*

Ds. M.C. Tanis.

Laus Deo 41.

Aan moeders borst

Die voortdurende zorg voor alles wat leeft, vindt Calvijn ook in Ps. 8 : 3. Het is een woord van David waaraan Jezus herinnert in Matth. 21 : 16. In deze laatste tekst spreekt Hij de overpriesters en schriftgeleerden aan die Hem vijandig gezind waren ondanks de wonderen die Hij deed en ondanks de vrolijke begroeting door de kinderen in de tempel. Zij riepen Hem immers toe: Hosanna, de Zoon van David! En omdat de overpriesters dat zeer kwalijk namen, trad Christus op als hun verdediger. En zij zeiden tot Hem: "Hooft Gij wel wat dezen zeggen? En Jezus zeide tot hen: Ja; hebt gij nooit gelezen: Uit de mond der jonge kinderen en der zuigelingen hebt Gij U lof toebedeeld? Woorden uit Ps. 8 : 3. In deze psalm belijdt de dichter: "Uit de mond der kinderkens en der zuigelingen hebt Gij sterkte gegrondvest". De kantenaren van de Statenvertaling denken bij "sterkte" aan krachtige of sterke lof. Een lof die God "gegrondvest" heeft, dit is waartoe Hij vastbesloten heeft en die Hij ook laat volbrengen. David bezingt in deze psalm de heerlijkheid en de majesteit Gods, die zelfs door de kinderen wordt "beleden". In dit verband spreekt Calvijn zelfs over de welsprekendheid van de kinderen, die, stel ik mij voor, hun tevreden geluidjes laten horen, als ze verza-

digd zijn aan moeders borst: "dat de kinderen, die nog aan hun moeders borst zijn, welsprekend genoeg zijn om de heerlijkheid Gods te verkondigen, namelijk omdat ze, terstond nadat ze uit de moederschoot zijn voortgekomen, door hemelse zorg het voedsel toebedeeld vinden".

Calvijn denkt zelfs aan "de zwijgende tongen der zuigelingen". Hij schrijft als volgt in zijn verklaring van Ps. 8 : 3: "De zin is dus, dat God, om Zijn voorzienigheid te prijzen, niet grote welsprekendheid nodig heeft, zelfs niet goed gevormde taal: omdat Hij de zwijgende tongen der zuigelingen genoeg bereid en bekwaam acht om Hem te verheerlijken". Vóórdat zij ook nog maar één woord kunnen spreken, "zeggen" zij duidelijk hoe milddadig God is jegens het menselijk geslacht. Er vanwaar komt hun ijver om te zuigen anders dan omdat dezelfde God door een verborgen instinct hun lippen er toe bekwaamt? "Derhalve zegt David met volle recht, dat ofschoon alle mannen tongen zouden zwijgen, de sprakeloze mond der kinderen genoeg geschikt is om Gods lof te verheerlijken".

Calvijn denkt hierbij dus niet aan kinderen van bijv. drie jaar die oudtijds nog wel aan de borst gehouden werden en reeds babbelden. Ook niet zoals de kantenaren aan kinderen die al op straat lopen en spelen. Evenmin aan kinderen die tevreden geluidjes laten horen. Maar hij denkt zelfs aan de zwijgende mond der kinderen die niet alleen de milddadigheid van God genieten maar als het ware ook voor ons oog verheerlijken! De milddadigheid van Gods voorzienigheid! En David zegt "dat kleine kinderen en zuigelingen genoegzaam sterke verdedigers zijn, die Gods voorzienigheid handhaven". Niet iedereen echter verstaat deze kinderlijke lofprijzing op Gods voorzienigheid. Calvijn geeft toe "dat de voorzienigheid Gods vooral terwille van de gelovigen schittert, omdat zij alleen ogen hebben om haar te zien".

(Het pleit voor de grootheid van Calvijns theologie dat hij graag een uitstapje maakt naar de gewone, en toch zo wonderlijke verschijnselen van het alledaagse leven.

Het zou de moderne theologie en de hedendaagse prediking sieren indien wij hem ook in dit opzicht zouden volgen. Calvijns theologie zweeft niet in de lucht maar staat midden in het leven van alledag. Evenals de verkondiging van profeten en apostelen. Ja, zoals de prediking van Christus Zelf die niet wereldvreemd maar levensécht is. De pasgeboren kinderen "erkennen" dus al de heerlijkheid Gods, in de "hemelse zorg" waarmee zij het voedsel toebedeeld vinden.)

Evenwel, en dat is hij zich vanuit de ervaring wel degelijk bewust, niet alle moeders zijn gelijkelijk bedeeft. "Alleen moet aan onze ogen en waarneming niet ontgaan, wat de ervaring openlijk aantoonde, dat sommige moeders volle, andere nagenoeg droge borsten hebben, naarmate God de ene milder wil voeden, de anderen echter kariger". Toch valt dit gegeven ook niet buiten de almacht Gods. Niet alles wat God kan in Zijn voorzienigheid, dit is Zijn alles beslissende almacht, wil Hij ook. Soms gaat Zijn almacht tegen onze natuurlijke wensen in.

Dat behoeft ons echter niet te weerhouden Gods almacht "de passende lof" toe te kennen.

De angst van het bijgeloof

Het geloof in de voorzienigheid Gods verleent de gelovigen het vertrouwen dat God de macht heeft om hen wél te doen. Hemel en aarde zijn Zijn bezit en alle schepselen letten op Zijn wenken. Anderzijds: weten degenen die mogen geloven in Gods almacht "dat men onbekommerd kan rusten in de bescherming van Hem aan Wiens wil alle rampen, die men van waar ook zou kunnen vreezen, onderworpen zijn". Het geloof in de voorzienigheid Gods overwint de angst. Calvijn spreekt van een "bijgelovige vrees" in de gelovigen. Hij was er zelf ook niet vreemd van. Hij sluit zichzelf erbij in. Hij schrijft: "Ik zeg, dat wij een bijgelovige vrees hebben, wanneer wij, telkens als schepselen ons bedreigen, of enige schrik inboezemen, evenzo beangst worden, alsof zij van zichzelf enige kracht of macht hadden om schade toe te brengen, of ons zomaar en bij toeval deerden, of tegen hun beschadigingen in Gód niet

genoeg hulp aanwezig was". Het bijgeloof vreest de schepselen. Het geloof in de almacht Gods overwint die vrees. Het ware geloof draagt de wetenschap in Zich dat de schepselen die ons bedreigen geen kracht hebben van zichzelf.

Dat er anderzijds in God voldoende hulp aanwezig is. Het ware geloof sluit de angst van het bijgeloof uit en overwint haar. Het moet toch alles naar Zijn wetten horen. Ja, ook Satan met al zijn helse geesten en alles wat tegen de zaligheid van Zijn volk ingaat is aan Hem, de God der voorzienigheid, onderworpen.

Sterren en kometen

Er is een tweërlei vrees: een gelovige en ongelovige. God veroordeelt niet alle vrees. Integendeel: Hem zelf behoren wij allen te vrezen. Maar wat is de praktijk? Dat "de ongelovigen het bestuur der wereld van Gó naar de sterren overbrengen". Dit is een oud bijgeloof dat tot in onze tijd toe nog springlevend is. Mensen verbeelden zich "dat hun geluk of ongeluk afhangt van de besluiten en voorspellingen der sterren en niet van de wil Gods". Hun vrees voor God gaat over op sterren en kometen. God heeft dat alle tijden door in Zijn Woord verboden. Calvijn verwijst dan ook naar het Woord des HEEREN dat door de profeet Jeremia aan Juda moest worden verkondigd. Zo zegt de HEERE, leert de weg der heidenen niet en ontzet u niet voor de tekenen des hemels dewijl zich de heidenen voor dezelve ontzetten".

Het is een echt heidens werk om voor de schepselen en de stand van de sterren te vrezen (denk aan de altijd nog zo populaire horoscopie, waarvan allen zeggen dat het maar onzin is, maar die men toch vaak niet kan nalaten te lezen).

Het is geloofswerk om te belijden: "dat er in de schepselen geen zomaar op goed geluk af rondzwervende macht of werking of beweging is". Goed geluk bestaat niet. Alle dingen en gebeurtenissen worden door de verborgen raad Góds bestuurd.

Er geschiedt niets, dat niet door Hem willens en wetens besloten is. Ja, geen ding geschiedt er ooit gewisser dan 't hoog bevel van 's Heeren macht.

*Inst. I, XVI, 3,
L.W. van der Meij.*

350 jaar Statenvertaling

1.

Het zal D.V. 17 september 1987 a.s. driehonderdvijftig jaar geleden zijn, dat de eerste Statenbijbel, in paars fluweel gebonden en verguld op snee, aan de Staten-Generaal werd aangeboden. Een gedenkwaardige gebeurtenis. De Statenvertaling werd door de Heere aan ons volk gegeven en mag tot op de dag van vandaag gebruikt worden. De Statenvertaling is het voorgelicht tot onderwijs en tot zegen geweest. Mag en kan dit ook van u gezegd worden?

Misschien zijn er wel onder onze lezers die denken dat de Statenvertaling de eerste vertaling in onze Nederlandse taal is. Dit is echter niet zo. Vanaf 1526 tot 1562 werd de zogenaamde Liesveldtbijbel gebruikt en van 1562 tot 1637 de Deuxaebijbel.

De Liesveldtbijbel

De Liesveldtbijbel is de eerste volledige Bijbel in onze taal. Door het werk van de Hervorming werd de behoefte aan een volledige Bijbel in onze taal al sterker gevoeld. Het gewone volk moest het Woord Gods kunnen lezen in de eigen taal. Zo verscheen de Liesveldtbijbel 6 september 1526 te Antwerpen bij Jacob van Liesveldt. Tot het jaar 1562 was dit de Bijbel die bij Lutherse en Gereformeerden in ons land werd gebruikt. Deze Bijbel berust op de vertaling van Luther in het Duits. Luther stelde zich bij het vertalen van de Bijbel het volgende doel voor ogen: het Woord Gods diende zo vertolkt te worden, dat het het Duitse volk even eigen in de oren klonk als vroeger de Jood en de Griek. De lezers moesten niet de indruk krijgen met een vertaald boek te doen te hebben. Daardoor is de vertaling van Luther niet al te letterlijk, wat uiteraard ook in de Liesveldtbijbel heeft doorgewerkt.

De Liesveldtbijbel

blijkt dat er stelling wordt genomen tegen Rome. We treffen daar de tekst Deut. 4:2 aan waar staat: "Ghi en sult daer niet toe doen tot dyen dat ick u gebiede ende ghi en sult daer ooc niet af doen, op dat ghi houden muecht die geboden des HEEREN dijns Gods." Bij Rome wordt immers toe- en afgedaan van de Heilige Schrift door apocriefe boeken en menselijke overleveringen en besluiten van de kerkelijke vergaderingen. Uit de titelpagina blijkt ook het groot belang dat gehecht wordt aan het onderwijzen dat vanuit de Bijbel aan de kinderen gegeven dient te worden. Afgedrukt staat Deut. 6:6-7. Deze tekst luidt in de Liesveldtbijbel aldus: "Ende dese woorden die ick ghebiede suldy ter herten nemen, ende ghi sultse uwen kinderen vertellen, ende daer af te spreken als ghi in u huys sidt ofte opte weghe gaet." Zou dit vandaag ook niet ter harte genomen moeten worden?

Als we de Liesveldtbijbel openslaan bij Matth. 4 zien wij een merkwaardige houtsnede. De duivel wordt afgebeeld als een bebaarde monnik. Pij, kap en rozenkrans zijn duidelijk te onderscheiden. Bokspoten en horens zijn nog even zichtbaar onder de mantel en boven de kap. Heeft deze houtsnede er soms aan bijgedragen dat de drukker van deze Bijbel ter dood is veroordeeld? Neen. Dat blijkt uit het proces dat tegen de drukker werd aangespannen en het verloop van dat proces. Niet deze houtsnede, maar wel de reformatorische strekking van de kanttekeningen hebben de drukker het leven gekost. De houtsnede bij Matth. 4:3 is hoogstwaarschijnlijk geplaatst omdat de duivel zich voor wil doen als een wolf in lamskleren: de duivel gekleed in onschuldige monnikenkledij. In de kanttekeningen van de Liesveldtbijbel komt duidelijk tot uitdrukking dat de goede werken niet in aanmerking komen als het gaat om het verkrijgen van de zaligheid. Dit kan alleen door het Borgwerk van Jezus Christus. De duidelijke reformatorische strekking van deze kanttekeningen maakte dat de drukker van de Liesveldtbijbel 28 november 1545 werd onthoofd.

De Liesveldtbijbel is voor velen tot zegen geweest. In een tijd van toenemende vervolging in ons vaderland werd deze Bijbel als een kostbaar kleinood bewaard en als men zich genoodzaakt zag te vluchten naar het buitenland werd deze Bijbel meegenomen. De inquisitie had het met name voorzien op de leidlieden die de reformatorische beginselen waren toegedaan. In vele gevallen zagen die leidlieden zich dan ook gedwongen de wijk te nemen naar het buitenland. Er gingen er naar Londen, naar Emden en naar het Rijngebied. Wat zij ook moesten achterlaten, de Bijbel namen zij mee. Die is tot troost, verkwikking en onderwijs geweest in moeilijke tijden en omstandigheden. Deze Bijbel, met bloed en tranen gedrenkt, werd in ere gehouden. Gevluchte boekdrukkers herdrukten de Liesveldtbijbel in het buitenland. De Liesveldtbijbel is van grote betekenis geweest tot het jaar 1562 toen de Deuxaebijbel verscheen. Daarover D.V. een volgende maal.

Ds. A. van Heteren, Werkendam.

Geef rekenschap van jouw/uw rentmeesterschap

In de gelijkenis van de rijke dwaas gaat het over een mens die alleen aan zichzelf dacht. Alles cirkelde om hemzelf. Er staat in Lukas 12 vers 17 en 18: "En hij overlegde bij zichzelf zeggende: Wat zal ik doen? Want ik heb niet, waarin ik mijn vruchten zal verzamelen. En hij zeide: Dit zal ik doen: ik zal mijn schuren afbreken en grotere bouwen en zal aldaar verzamelen al dit mijn gewas en deze mijn goederen."

In dit aangehaalde gedeelte komt 5 maal het woord *ik* voor en 3 keer het woord *mijn*. De dwaas is vol van zichzelf. Aan de kortstondigheid van het leven denkt hij niet. Daarom wordt hij ook een dwaas genoemd. Hij houdt geen rekening met de dood. Hij leeft voor het goud en niet voor God! Hij staat er zelfs niet bij stil, dat hij als rentmeester van God moet leven. Zijn levenseinde is dan ook vreselijk. Hij is voor eeuwig van Gods genade uitgesloten. Moge hij voor ons een baken in zee zijn!

Wij mogen zo niet leven. Heere, bevrijd ons van onze hebzucht. Heilige Geest verlos ons van ons egoïsme.

De rentmeester die ons in Lukas 16 getekend wordt, is een slechte rentmeester. Hij weet, dat al zijn rekeningen niet kloppen. Hij loopt grote kans om ontslagen te worden. Hij is oneerlijk, want hij verduisterde goederen. Hij is hebzuchtig, want hij verkwist ze. Bovendien is hij het werken verleerd en is hij te trots en hoogmoedig om te bedelen. Kortom: ellende zal zijn deel zijn.

Hij bedenkt een plan. Hij moet snel vrienden zien te krijgen, dan is hij zeker van een onderkomen. Hoe? Hij heeft goederen voor zijn meester verkocht, die nog niet betaald zijn. Hij zal de bewijzen van ontvangst veranderen, dan zullen zij hem dankbaar zijn! Dit was niet goed, want hij is eigenlijk opnieuw ontrouw. Hij benadeelt zijn heer. Toch kan deze niet nalaten hem in zekere zin te prijzen. Hij prijst hem voor zijn *voorzichtigheid*. Hij denkt aan de toekomst. In die voorzichtige zorg kunnen de kinderen van deze wereld zelfs ten voorbeeld worden gesteld door Christus Zelf aan de kinderen van het Licht!

Wij weten dat deze wereld voorbij gaat en toch treffen we geen voorbereidingen voor de eeuwigheid. Wie van ons denkt echt aan het toekomstige leven? Zijn wij niet — om met Calvijn te spreken — beestachtig verkleefd aan deze wereld?

Wij denken dat wij bezitters zijn van onze eigendommen. Wij willen zelf ons leven bepalen. Vooral als wij jong zijn, willen we vrij zijn. Wij hebben er geen oog voor, dat wij rentmeesters zijn.

Wat is een rentmeester?

Het is goed na te gaan wat een rentmeester eigenlijk is. Hij is niet meer dan een dienst-knecht. Als hij zijn werk doet, volbrengt hij slechts zijn plicht. De rentmeester in de gelijkenis moet de goederen van zijn heer beheren. Hij is zijn administrateur zouden wij zeggen. Reden om hoogmoedig te zijn, heeft hij dus niet. Wanneer we dit op onszelf toepassen, betekent dit dat wij ons (school) werk getrouw moeten verrichten. Dit geldt niet alleen voor de leerlingen, maar ook voor de docenten. De laatsten hebben zelfs nog een grotere verantwoordelijkheid. De HEERE vertrouwt aan hen kinderzielen toe. Wie zou niet bezwijken onder deze last?

Helaas weegt het eeuwig wel of wee van de leerlingen ons veel te weinig. Letten wij niet te veel op de resultaten die zij halen? Moeten wij niet vooral waken voor hun geestelijke welstand? We moeten immers aan God rekenschap van ons rentmeesterschap geven! Dit gebeurt heel persoonlijk. We kunnen niet "pronken" met wat andere docenten bereiken. De vraag blijft dringen: "Wat deden wij voor onze leerlingen?" Het is niet alleen van belang wat wij tijdens de les voor hen deden, maar ook hoe wij ons werk voorbereid hebben. De nazorg — vooral van moeilijke leerlingen — mag niet ontbreken. Toerusting voor dit alles kunnen we opdoen in het gebed met de Heere in de binnenkamer. Hebben wij bemerkt dat de Heere van ons af weet? Als dit niet zo is, moeten wij niet denken dat wij de zwakke plekken in onze omgang met leerlingen kunnen weglaten. De Heere specificeert de rekening die Hij ons presenteert.

Het blijkt een onbetaalde rekening te zijn. Het schone slot van het cursusjaar kan de kwade dagen en de vele zonden niet ongedaan maken. Laten wij toch deze gelegenheid om de rekening op te maken niet voorbij laten gaan. De Heere zegt immers dat Hij de zonden vergeeft die door de schuldbewuste zondaar beleden worden! De Heere werke deze schuldbelijdenis in ons *aller* hart.

Wij zien in gedachten de leerlingen glimlachen. Het gaat goed. Laat het onderwijzend personeel maar eens goed aangepakt worden. Zie zo, wij gaan vrij uit. Dat gebeurt niet veel. Wij hebben het immers altijd (?) gedaan! Eindelijk zien zij in — beter laat dan nooit — dat zij verkeerd zijn.

Zo eenvoudig liggen de zaken echter niet. Welke plaats nemen de dingen van deze tijd in jullie hart in? Zijn jullie slaaf van je zakgeld? Vinden jullie dat je altijd goed je best

gedaan hebt? Hebben jullie de Heere gedankt als jullie goede cijfers mochten halen? Ga met ons eens nauwkeurig na wat jullie wel en niet deden. Wij hebben regelmatig leerlingen huiswerk van anderen zien overschrijven. Spieken is volgens velen een sportief gebeuren. Als je gesnapt wordt, is dat jammer. De HEERE zegt in Zijn Wet dat stelen — dus ook spieken of laten spieken — verboden is.

Misschien zeg je: "Ik heb mijn best gedaan, ik ken mijn plicht. Ik gedroeg mij zoals van een reformatische jongere mag worden verwacht". Belangrijker is echter of je de Heere in dit alles diende. Wanneer je alleen maar goede cijfers haalt om er mee te pronken, misbruik je de gaven die de Heere gaf. Vergis je niet. Je kunt geen twee heren dienen. Je kunt niet God dienen én de mammon. Christus houdt ons voor, hoe wij moeten omgaan met het geld. Hoewel rijkdom op zich niet kwaad is, worden wij vermaand om ons niet met ongerechtigheid te bezoedelen. Christus spreekt zelfs over de onrechtvaardige mammon.

Als de dingen van deze tijd — geld, eer, plezier, enz. — in ons leven de belangrijkste plaats innemen, zijn wij in het minste niet getrouw. Als wij in het minste onrechtvaardig zijn, zijn wij ook in het grote onrechtvaardig. Volgens Calvijn komen we dan zeker niet toe aan het behoorlijk uitdelen van de geestelijke genadegaven.

De Heere komt met de klemmende eis om rekenschap van ons rentmeesterschap te geven. We kunnen buiten Christus nooit aan deze eis voldoen.

Geef rekenschap van jouw/uw rentmeesterschap! Dit is een eis die heel persoonlijk op ons hart gericht is. Wie kan aan deze eis voldoen? Niemand! Toch moet het. Daarom dienen wij in het gebed te vragen om kracht en genade om daarin enigszins te voldoen.

Laten wij deze eis niet naast ons neerleggen. Wie zijn zonde wegstoep, zal van kwaad tot erger voortgaan. Wie zijn zonden zo snel mogelijk wil vergeten, is een dwaas. Onbelden zonden kunnen niet met "goede werken" bedekt worden. Alleen Christus' bloed reinigt van alle zonden! Denk daar niet gering over. Hij is de enige Hogepriester die de zonden verzoent.

Probeer niet in eigen kracht beter te gaan leven. Dat is geld bewaren in een beurs waarin een groot gat zit. Het is te vergelijken met water dat in een zeef wordt gegoten!

Bedenk dat de HEERE geen zonde vergeet. Hij ziet ze niet door de vingers. Anderzijds is het waar dat de HEERE de grootste zondaar genade wil bewijzen. Al had hij alle zonden van Adams nageslacht gedaan. Looft daarom de HEERE, want Hij is goed, want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid (zie Psalm 106 : 1).

Elburg

drs. G.J. Capellen.

De schrijver van bovenstaand artikel is sinds 1 augustus conrector aan de Reformatische Scholengemeenschap Pieter Zandt te IJsselmuiden. Tevoren maakte hij reeds deel uit van de schoolleiding. Hij is ouderling van de Christelijke Gereformeerde kerk te Elburg. We namen al eerder artikelen van zijn hand op. Het bovenstaande is een bezinnend woord bij de jaarsluiting van het schooljaar. We kunnen het juist nog opnemen vóór de aanvang van een nieuw schooljaar. Het blijft zijn waarde behouden en het is goed dat wij allen er rekening mee houden.

B.

Voor de jeugd

Nehemia 40

"En ik zag toe en maakte mij op, en zeide tot de overheden en tot het overige des volks: Vreest niet voor hun aangezicht, denkt aan die grote en vreselijke Heere, en strijdt voor uwe broederen, uwe zonen en uwe dochteren, uwe vrouwen en uwe huizen."

Neh. 4 : 14.

Beste jongelui!

Het is voor de derde maal dat we deze tekst boven deze artikelen in Bewaar het Pand schrijven. De naam van ons blad "Bewaar het Pand" kan op verschillende manieren

worden uitgelegd. Het is mogelijk dat de post het blad bij u bezorgt. U legt het weg ter bewaring, om het eens te lezen wanneer het uitkomt. Het kan gebeuren dat dit moment helemaal niet aanbreekt, of dat u het vergeet, en het tenslotte bij het "oud papier" terecht komt. Bewaar het Pand is dan door u wel ontvangen en in zekere zin ook bewaard, maar het heeft in dit geval niet aan zijn doel beantwoord, wat dan alleen maar *jammer* genoemd kan worden.

Het kan ook wezen dat u Bewaar het Pand bezorgd krijgt en dat het door u dadelijk, of kort daarna, gelezen wordt. Dat is op zichzelf een goede zaak. Doch als het gelezen is, dan wordt het weggelegd, misschien met de bedoeling om het te bewaren. U krijgt dan op de duur een hele verzameling van bladen, zonder er ooit naar om te kijken. En wat gelezen is, is spoedig vergeten. Er over nadenken is er dan niet bij. Ook dan moet gezegd worden, dat het uitgestrooide zaad, door middel van Bewaar het Pand, in uw leven geen vrucht draagt.

Het is ook mogelijk dat het u vergaat gelijk dit van Maria, de moeder des Heeren geschreven staat: "Zij bewaarde al deze woorden, overleggende die in haar hart". Als dat gebeurt, kan het geschrevene door ons, en het gelezene door u, rijke vruchten afwerpen.

Hieraan moesten we denken toen voor de derde keer de boven geschreven tekst ter overdenking voor onze aandacht kwam. Want het gaat in deze tekst over "denken". Denkt aan die grote en vreselijke Heere.... We hebben de vorige keer de lezers dit op het hart zoeken te binden. Het is een woord van Nehemia, tot het volk gesproken. Ik kan en moet het ook nog anders zeggen: Het is het woord van God, ook tot ons gesproken. En hebben jullie dat nu ook gedaan: Gedacht aan die grote en vreselijke Heere? Een mens van nature denkt niet aan de Heere. En als hij het nog eens een keer doet, dan doet hij het meestal verkeerd. Ik denk in deze vakantie aan het weer. Want dat wordt ook door de Heere ons gegeven. Velen hebben hun vakantie in het water zien vallen. Anderen hebben het mogelijk in verre landen gezocht om daar verschroeid te worden door de hitte. Weer anderen hebben op andere wijze te-leurstellingen moeten boeken. Doch wie heeft bij dat alles op de juiste manier aan die grote en vreselijke Heere gedacht, Die op de ene plaats door een al te overvloedige regen, alles doet verdrinken, en op de andere plaats door een al te overvloedige droogte, de gewassen doet verschroeien.

Hoeveel wordt er in deze tijd niet gemopperd op het weer, eigenlijk op die grote en vreselijke Heere, uit Wiens hand regen en droogte ons wordt toegevoerd.

Als de gedachten aan die grote en vreselijke Heere zich gaan vermenigvuldigen in het binnenste, wordt dan door Zijn vertroosting uw ziel verkwikt? Of wordt u dan mogelijk ook verschrikt. Het een zowel als het andere zou zijn nut kunnen hebben in uw leven. Als u de vertroosting van God mag kennen in uw leven, al is dan alles tegen, kan het toch goed zijn, omdat God alle dingen doet medewerken ten goede, namelijk voor diegenen die naar Zijn voornemen geroepen zijn. Dan kun je zelfs in de grootste smarten in de Heere gerust zijn, daar Hij zich nooit vergist, zelfs niet als Hij noden, angsten en pijnen je doet overkomen.

Als je verschrikt wordt bij de gedachte aan die grote en vreselijke Heere, omdat je tegenover Hem je schuldig gevoelt, kan het ook zijn nut hebben. Want dan kun je door de schrik des Heeren bewogen worden tot het geloof. Om door het geloof te ervaren, dat er bij Hem veel vergeving is, voor een ieder die door schuldbesef getroffen en verslagen aan Zijn voeten terecht komt.

Als dit alles het gevolg van het denken aan die grote en vreselijke Heere zou mogen zijn, dan zou het denken nog rijke vruchten afwerpen. Dan wordt het Pand op de juiste wijze bewaard. Met andere woorden gezegd: Dan mag je door het geloof dingen beleven, die je niet gauw zult vergeten.

"Denkt aan die grote en vreselijke Heere, en strijdt voor uwe broederen, uwe zonen en

uwe dochteren, uwe vrouwen en uwe huizen."

Het volk dat door Nehemia bemoedigend wordt toegesproken, wordt ook opgeroepen om te strijden. Dat woord strijden klinkt deze of gene die nadenkt, mogelijk wat wonderlijk in de oren. Want die mensen moesten toch bouwen en niet strijden? Strijden is toch heel iets anders dan bouwen? Het zijn inderdaad twee heel verschillende woorden, die we wel mogen onderscheiden, doch die we niet mogen scheiden. Want ze behoren bij elkander. De bouwers hadden met vijanden te doen, en daar moest men zo nodig tegen strijden. En om dat te kunnen moest men ook tot de strijd toegerust zijn. Ze moesten ook het doel steeds voor ogen houden. Want het ging niet alleen om de muur als zodanig, het ging ook niet alleen om hen, die in de voorste linie stonden, maar het belang van van het gehele volk was er mee gemoeid. Zij moesten strijden voor hun broederen, voor hun zonen en voor hun dochteren, voor hun vrouwen en voor hun huizen. Als ze alleen maar zouden bouwen en zo nodig niet zouden strijden, dan zou het bouwen weinig zin hebben. Want dan zou het door de vijanden spoedig ongedaan gemaakt worden. En als zij alleen maar zouden strijden en niet zouden bouwen, dan zou er van het bouwen niets terecht komen. Dan zou de muur een puinhoop blijven. Dan zouden de broederen, de zonen en dochteren en de vrouwen geen huizen hebben om in te wonen. Dan zou er voor het gehele volk geen enkele veiligheid meer zijn. Dan zouden de vijanden, de gehele familie, het gehele volk gemakkelijk kunnen doden.

Daarom: Strijdt!!!!

De strijd moest niet alleen gevoerd worden tegen de vijanden van buiten, maar ook tegen de vijanden van binnen. Want de moedeloosheid waaraan men dreigde ten onder te gaan, was een binnenlandse vijand. Je zou die vijand het eigen boze vlees kunnen noemen.

"Denkt aan die grote en vreselijke God, en strijdt voor uwe broederen, uwe zonen en uwe dochteren, uwe vrouwen en uwe huizen."

Naast het bouwen moet ook nu nog het strijden beoefend worden. Het gaat in de opwekking van Nehemia uiteindelijk om het welzijn van het koninkrijk Gods. We mogen nu in een andere bedeling leven, doch de zaken waarom het gaat zijn nog precies dezelfde. Onder het bouwen mag men dan verstaan het uitdragen van de leer die naar de Godzaligheid is. Dat is de zuivere leer die op Gods woord gegrond is, en in de belijdenis geschiften bepaald is. Het gaat daarin over één Naam, twee wegen en drie stukken, die allemaal gekend moeten worden om wel getroost te kunnen leven en zalig te kunnen sterven. Het behaagt God door de verkondiging van dat zuivere Evangelie altijd nog om Zijn koninkrijk te doen komen. Wanneer de leer van de vrije genade wordt uitgedragen en bekrachtigd door de werking van de Heilige Geest, dan worden er zondaren in Sion geboren. Dan wordt de kerk gebouwd, het koninkrijk Gods uitgebreid, de onderdanen vermenigvuldigd.

Onder het strijden moet dan worden verstaan het verdedigen van de waarheid. Dat wil zeggen dat er van dat zuivere Evangelie heel veel mensen niets moeten hebben. Zij zijn er vijanden van. Vijanden van het evangelie van het kruis. Ze waren er in de dagen van Nehemia. Eeuwen later heeft Paulus met dezelfde dingen te doen. En ook in de tijd waarin wij leven is het niet anders. Velen willen er helemaal niets van horen. Zij gaan er openlijk tegen in. Zoeken het belachelijk te maken, en velen die er nog heen neigen, er van af te trekken. Anderen komen met een Evangelie naar de mens. Het behoeft dan niet alléén uit genade te geschieden. De mens zelf kan er ook nog wel wat aan doen. Men behoeft er ook niet helemaal de wereld voor te verzaken.

Men kan gemakkelijk twee heren dienen. God wat en de wereld wat. Terwijl de bijbel toch duidelijk leert, dat dit niet mogelijk is. De Heere die vraagt alles of niets. Jezus Christus moet voor ons een volkomen Zaligmaker zijn, of Hij is het niet.

Hoe listig en sterk is de vijand, ook nu. Hij opereert door boek en blad; door film en T.V. Hij doet het door kongressen met veel lawaai en uitgezochte sprekers. Wat kan iemand die het ernstig neemt met God en Zijn Woord het daardoor moeilijk hebben, zich er niet tegen opgewassen voelen. De strijd menigmaal niet aan durven. Als we alleen maar neuzen tellen zijn we verweg in de minderheid. Doch als het woord van Nehemia gelovig in acht genomen mag worden, dan kan in de kracht Gods veel gebeuren, dan kunnen we kloekke daden doen.

Strijden! Het moet niet met vleselijke wapenen gebeuren, doch met geestelijke. Men moet met andere woorden thuis zijn in de waarheid om die te kunnen verdedigen. Men moet er in geoefend worden. We hebben daarin ons zelf ook niet mee. Doch als we het door het geloof in de kracht Gods mogen doen, dan hebben we God mee. En zo God voor ons is, wie zal dan tegen ons zijn?

Daarom gaan we ZATERDAG 29 AUG. WEER NAAR KAMPEN!!! Niet om vleselijk te strijden, maar om het geestelijk te doen, om zo het Pand te bewaren, getrouw aan de leer te blijven, terwille van onze broederen, zonen en dochteren, onze vrouwen en huizen. Wij moeten ons iedere keer weer opmaken en bouwen en strijden, om te bewaren de leer die ons van de vaderen is overgeleverd. Wanneer dat in geloof mag geschieden—God geve dat!—dan zal God van de hemel het ons ook doen gelukken.

Voor ditmaal tot zover genoeg hierover en tot ziens D.V. in Kampen.

Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbespreking

2.

Der Pelgrims metgezel (vervolg)

Philpot trachtte zich alleen tot deze verordenden te richten. Die vormden naar zijn mening alleen de kerk, ook in haar zichtbare openbaring. De anderen waren de verharderen, tot welken hij niet spreken kon.

Op deze wijze ontbreekt in zijn prediking te veel het nodigend karakter ten aanzien van hen, die nog leven zoals zij geboren zijn. Dit is zelfs van dien aard, dat het niet gewenst geacht moet worden in de leesdiensten in de gemeenten veel van zijn predikaties achter elkaar te lezen. Niet omdat enige verkeerde grondslag zou worden gelegd, want deze zal men in Philpots predikaties vergeefs zoeken. Maar omdat in de gemeenten het nodigend karakter van het Evangelie niet op de achtergrond staan mag. Op Gods bevel moet dit altijd weer in de prediking naar voren komen. In Philpots prediking is dus niets verkeerd, maar door zijn beschouwing ten aanzien van de bediening van het verbond der genade onder het Nieuwe Testament, ontbreekt er een element in, hetwelk wij niet gaarne in de prediking zien ontbreken en dat door onze gereformeerde vaders altijd is gehandhaafd. Naar Goddelijk bevel.

Philpot is zich dit ontbreken wel bewust geweest. In de werken van William Huntington, veel meer nog in die van Bunyan, Owen, de Erskines en Rutherford heeft hij het anders gelezen. Hij heeft zijn eigen standpunt wel vastgehouden, gevormd door de omstandigheden, maar tegen het lezen van de predikaties der genoemde schrijvers in de leesdiensten in zijn gemeenten had hij geen enkel bezwaar. Integendeel! Hij beval het zelfs hartelijk aan."

Tot zover Saarberg. Hiermee kunnen we onze bespreking sluiten.

B.

Achganieta Johanna van der Stelt

5.

Zij had nog een vriendin, aan wie zij een belofte verschuldigd was. Zij deelde een ieder haar blijdschap mede, die bij haar kwamen en die dan bekennen moesten nog veel te missen voor de grote eeuwigheid. Dan werd zij zeer bedroefd en zeide op zeer liefelijke wijze: laat ons dan tezamen de Heere vragen om uw bekering. Menigmaal gebeurde het dat zij dan uitriep: Heere Jezus, haal mij maar, kom mij maar aflossen, opdat

ik maar bij U mag zijn. Diezelfde dag mocht ze zoveel ondervinden, dat zij zeide: de Heere zal mij zacht en liefelijk overvoeren in Zijn zalige hemel, waar de volheid zal genoten worden. Wij waren van gedachten, dat de Heere haar zou afhalen, dat haar einde daar was. Maar neen, eerst moest de belofte aan haar vriendin nog vervuld worden. Deze kwam die dag. Zij verzocht haar bij zich te gaan zitten en zeide: ik moet u nog vertellen wat er met mij gebeurd is, hetgeen zij in alle bijzonderheden deed. Toen zij dit gedaan had sprak zij haar aldus aan: gij gaat ook spoedig sterven; wellicht is deze dag uw laatste en dan nog vervreemd van God. O! geliefde lezers, de tranen biggelden langs de wangen van alle aanwezigen. Zij zeide: och, laat ons samen vragen of het de Heere mag behagen u uit de duisternis over te brengen in het licht. Zij bad dan voor haar. Toen zij dat verricht had, riep zij: moeder, geef mij een boek. Toen zij dit had, zocht zij op Psalm 73: 1. Ja, waarlijk, God is Israël goed en wat er meer volgt. Toen zocht zij de eerste Zondag van de Catechismus op, las die haar voor en zeide tot haar: merk toch op wat ik lees voor uw oren. Toen zij dat verricht had, was zij zo afgemat en zeide: nu ga ik wat liggen rusten en zij nam afscheid. Wat gerust hebbende kwam haar tante haar bezoeken. Toen zij die zag was zij zeer verblijd. Al wat er gebeurd was, deelde zij haar mede. Tante schreide hete tranen, omdat haar nichtje zo gelukkig was en zij zelf moest getuigen voor haarzelf een vreemdeling te zijn van dat rijk van Christus. Vele vermaningen en waarschuwingen werden liefderijk aan haar gedaan voor de laatste keer dat zij elkander zagen. De dag was weer ten einde. Zij heeft toen weinig meer gesproken. In die nacht werden haar krachten veel minder. De dag brak weer aan en tot onze diepe verwondering was zij nog in het leven en waren wij verblijd nog tezamen te zijn. Het was dan zaterdag. Die dag heeft zij weinig gesproken, want haar krachten waren weinig en haar taal was zeer zwak. Zij was in stilte werkzaam, verklaarde zij, toen ik er naar vroeg, hoe ik het aanlegde om de zuiverheid te toetsen. Zij was niet te bewegen. Zij moest naar haar vaderland ter ruste; daar zou dan ook eerst de ware rust genoten worden. Schreide ik dan wel eens, dan zeide zij: vader, gij moet om mij niet schreien, ik ga naar de hemel, naar mijn lieve Jezus. Ik mocht haar aan de Heere overgeven, op grond dat zij de volle bewustheid der zaak deelachtig was, hetwelk mijn droefheid stilde. Aan de avond gekomen mocht zij weer haar grootvader aanschouwen, die ook die nacht met ons waakte. Wij gingen die nacht in met veel liefde. Dat de Heere in ons midden was bleek. Haar hart werd vervuld met Gods liefde, ja vervuld dat haar lichaamskrachten er door versterkt werden. Zij verzocht ons te zingen Psalm 42 vers 1 en 2, waarvan zij zelf al begon naar de krachten die zij had. Zij verzocht ons tezamen haar te helpen, wat wij dan ook gedaan hebben. Wij ondervonden dat de Heere in ons midden was met Zijn liefde en genade. O, geliefden, deze nacht was geen duistere nacht, het was een lichte nacht in onze woning, want daar de Heere is, daar is licht en geen duisternis, want Hij is het Licht Zelf. Deze nacht zal ik nooit vergeten. We zongen Gode lofzangen. Hij was het Die ons heil bewerkte. Och! dat toch de tent der vreemden meer mocht weergalmen van Gods goedheid en liefde. Maar helaas! het is er in onze dagen ver vandaan! Ik mag wel uitroepen met de profeet: Hoe? is dat fijne goud zo veranderd? Hoe zijn die kostelijke kinderen Sions de aarden flessen zo gelijk geworden? Och, dat wij maar meer als lichten mochten schijnen in deze donkere dagen, daar de Heere toch zo kennelijk Zijn ongenoegen toont over land en volk. Naar mijn inzien is dit mede de breuk en de liefde wordt niet meer gevonden zo dit behoort, maar vijandschap, haat en nijd. Dat wil toch de Heere niet. Er kan ook geen liefde Gods zijn, daar men elkander niet liefheeft. Zo komt het dan ook dat de Heere een twist heeft met Zijn volk en met het ganse land, en zolang het zo blijft als heden ten dage, hebben wij niets anders te wachten dan oordeel op oordeel, ramp op ramp. Daar kunnen wij zeker van zijn.

Wij keren terug tot ons vorig doel. Aan de dag des Heeren gekomen, met grote verwondering dat zij nog leefde, zeide ik tot haar: Lief kind, nu is het de dag des Heeren. Zij begeerde toen een kerkboekje en zocht Romeinen 3 op. Daaruit begon zij te lezen, doch spoedig was zij vermoeid en verzocht zij te lezen voor haar, wat ik deed. Toen ik haar begeerte voldaan had, verzocht zij mij, dat ik bij haar zou gaan zitten om een preek te lezen, wat ik ook deed uit Groenewegen over 1 Samuël 2: 30: Die Mij eren, zal Ik eren, waarin zij ook veel genoeg vond. Veel sprak zij die dag niet meer, maar riep uit: Och, Heere, waarom vertoeft Gij zo lang; hier is alles gebrek, maar daar behoeft geen inwoner te zeggen: ik ben ziek. Haar tijd begon zo te naderen, dat zij zelfs de woorden niet meer kon uitbrengen. Die dag kreeg zij nog een bezoek van haar oom, met wie zij ook nog enige woorden verwisseld heeft, en betuigde, dat de Heere haar deel was, dat niets haar zou scheiden van de liefde van Jezus Christus haar Heere.

BIJBEL VOOR EVANGELISATIE

Speciaal voor evangelisatiedoel-einden heeft de GBS een goedkopere Bijbel beschikbaar.

BIJBEL, in de Statenvertaling, met verklarende woordenlijst, handzaam formaat, 10,5x16 cm., stevige kaft met zilveropdruk, 1362 pagina's.

f 12,50

Voor gratis verspreiding of extra korting kan een beroep op ons "verspreidingsfonds" worden gedaan.

Bestellingen (in portvrije enveloppe) uitsluitend bij:

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

ANTWOORDNR. 18 3300 WB DORDRECHT

PLAATS UW FAMILIEBERICHTEN IN BEWAAR HET PAND

Volledig pension aangeboden in het landelijk dorp Kesteren in de Betuwe, 3 km. van Rhenen.

PENSION DE TEEL

Familie Knuivers, Bovenindsestraat 14, 4041 EJ Kesteren, tel. 08886-1687

CHRISTELIJKE BOEK HANDEL

- Leesboeken
- Wandtegels
- Theologische boeken
- Bijbels
- Wenskaarten
- Cassettes
- Geschenkartikelen

Ma. wo. gesloten

Vijverlaan 34

Scherpenzeel

Tel. 03497-4355

Het boekhuis

waar u zich thuis voelt

Wel eens op TEXEL geweest?

Beslist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogelbroedplaatsen, visgelegenheden, etc., en ... rust.

U kunt op

'DE VERRASSING'

gebruik maken van volledig pension voor groot en klein.

Prijzen v.a. f 285,- p.w. Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle comfort of sta-caravan.

Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen.

Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan.

Tel. 02223-661 of 391.